

Różnorodność źródeł informacji

WIEDZA W PIGUŁCE

Dla nauczyciela:

Już od najwcześniejszych lat człowiekowi towarzyszy naturalna ciekawość, niekoniecznie powiązana ze zdobywaniem wiadomości w szkole. Naszą wiedzę o świecie czerpiemy w dużym stopniu z obserwacji świata — poprzez przyglądanie się zdjęciom, budynkom czy przedmiotom, przysłuchiwanie się dźwiękom itd.

Ze względu na stopień utrwalenia, źródła informacji możemy podzielić na dokumentalne (np. książki, prasa, filmy) i niedokumentalne (np. koncerty, lekcje, przedstawienia czy rozmowy). Wyróżnić można również pośrednie źródła informacji (zaliczamy do nich m.in. katalogi i bibliografie) — a więc takie, które kierują użytkownika do źródeł wiedzy na określony temat.

Osoba poszukująca informacji stoi przed zadaniem wybrania spośród mnogości rodzajów źródeł tych, które będą dla niej najbardziej przydatne — a więc wiarygodne i użyteczne.

Zasoby Internetu należą do dokumentalnych, elektronicznych źródeł informacji, podobnie jak inne pliki dostępne dzięki technologii cyfrowej. Odszukując informacje na użytek szkolny, uczniowie często korzystają z szybkich i łatwych w obsłudze portali internetowych, takich jak sciaga.pl. Praca z tymi źródłami często kończy się zdobyciem fałszywych danych. Wiele źródeł internetowych jest jednak godnych zaufania.

Łatwo dostępne są również książki, np. w bibliotekach. Sprawne wyszukiwanie wiadomości w książkach pozwala uczniom na zdobywanie informacji o dużej wiarygodności. W razie potrzeby mogą też liczyć na pomoc bibliotekarki, która zaproponuje przydatne pozycje książkowe oraz pomoże dotrzeć do potrzebnych informacji. Po ich otrzymaniu, lektura spisu treści i ogólna orientacja w strukturze tekstu pomagają w znalezieniu odpowiedniej informacji. Za pośrednictwem Internetu można skorzystać z katalogów bibliotecznych, co ułatwia lokalizację przydatnych źródeł i publikacji elektronicznych. Współczesne biblioteki to bowiem nie tylko miejsca dostępu do wielu ciekawych i wartościowych książek, ale instytucje pośredniczące w dostępie do informacji. W ich zbiorach obok dokumentów drukowanych (książek, map, czasopism, nut), znajdziesz publikacje multimedialne, filmy, gry, e-booki oraz gry.

Dla ucznia

Źródło informacji to miejsce, z którego czerpiemy wiadomości — np. określona książka, artykuł w gazecie, strona internetowa.

Jeśli materiał jest w jakiś sposób utrwalony — np. wydrukowany na papierze — określamy go jako dokument.

Źródłem informacji mogą być też inni ludzie — ich wypowiedzi oraz mowa ciała. Mówimy wtedy o źródle osobowym. Jest nim np. nauczycielka podczas lekcji.

Możesz się również wiele dowiedzieć przypatrując się przedmiotom — np. oglądając kołowrotek poznajemy dawne rzemiosło, a orientalną rzeźbę — kulturę dalekiego kraju.

Elektroniczne źródła informacji to materiały w formie cyfrowej. Można je znaleźć przede wszystkim na stronach internetowych. Bardzo często łączą słowo z obrazami i filmikami, dzięki czemu łatwiej nam przyswoić wiedzę.

POMYŚL NA LEKCJĘ

Codziennie poszukujemy informacji. Ważne jest, żeby wiedzieć, skąd uzyskać odpowiedzi na swoje pytania. Podczas lekcji uczestniczki i uczestnicy przekonają się, że blisko nas istnieją

różne źródła informacji, z których warto samodzielnie lub z pomocą rodziców skorzystać.

Cele operacyjne

Uczestnicy i uczestniczki:

- wiedzą, że istnieją różne źródła informacji;
- potrafią nazwać najważniejsze źródła, z których korzystają;
- potrafią dopasować do zadanego pytania źródło informacji, z którego mogą uzyskać odpowiedź;
- wiedzą, że przy korzystaniu z niektórych źródeł należy poprosić o pomoc dorosłych.

Przebieg zajęć

1.

Czas: np. 10 min
Forma: burza mózgów
Pomoce: arkusz papieru z rysunkiem żółwia pośrodku, kolorowe markery, taśma klejąca do przyklepienia arkusza, **Materiał pomocniczy dla nauczyciela „Pytania Karola”**

Opowiedz uczestniczkom i uczestnikom historyjkę o Karolu. Karol chciałby mieć jakieś zwierzątko. Ponieważ ma uczulenie na sierść zwierzęcą, wpadł na pomysł, żeby kupić żółwia. Nie jest jednak pewien, czy to dobry pomysł, bo nic nie wie o żółwiach. Poproś uczestników, żeby pomogli Karolowi ocenić, czy jego pomysł jest dobry. Zapytaj, co powinien wiedzieć Karol. Jakie informacje powinien uzyskać, żeby mieć pewność, że hodowanie żółwia to dobry pomysł? Powieś na tablicy arkusz papieru z rysunkiem żółwia pośrodku (możesz wykorzystać rysunki żółwi z Wikimedia Commons, np. [tutaj](#)). Poproś, żeby uczestnicy powiedzieli, jakie pytania powinien zadać Karol. Co powinien wiedzieć, zanim zacznie hodować żółwia? Zapisz pytania na arkuszu. **Materiał pomocniczy dla nauczyciela "Pytania Karola"**.

2.

Czas: 10 min
Forma: praca w grupach
Pomoce: Materiał pomocniczy „Źródła informacji”, klej (po jednym dla każdej z grup)

Podziel uczestników na 4 grupy. Każdej grupie daj kopertę z wyciętymi obrazkami z [materiału pomocniczego „Źródła informacji”](#). Poproś uczestników, żeby każda z grup zastanowiła się, skąd Karol może uzyskać potrzebne informacje, a następnie przy każdym pytaniu przykleiła obrazek przedstawiający to źródło.

3.

Czas: 5 min
Forma: podsumowanie pracy w grupach
Pomoce: -

Poproś uczestników, żeby przyjrzeni się plakatowi z naklejkami. Przy każdym pytaniu pojawiły się źródła informacji. Porozmawiajcie, czy rzeczywiście z tych źródeł Karol dowie się tego, czego potrzebuje. Zwróć uwagę, że czasem pasuje kilka źródeł do jednego pytania. Powiedz, że czasem warto sprawdzić w dwóch różnych miejscach, żeby mieć pewność, że informacja jest prawdziwa.

4.

Czas: 15 min

Forma: praca w grupach

Pomoce: arkusze papieru, kleje, nożyczki, stare czasopisma, papier kolorowy, bibuła, flamastry, kredki – komplet materiałów dla każdej z grup

Poproś grupy, aby wspólnie wykonały plakat pokazujący, z jakich źródeł informacji korzystają. Uczestnicy odrysowują na arkuszu kontury któregoś z kolegów lub koleżanek wokół umieszczają ilustracje przedstawiające źródła informacji, z jakich korzystają.

5.

Czas: 5 min

Forma: miniwykład prowadzącego

Pomoce: taśma do przyklepienia plakatów na tablicy

Poproś uczestników, żeby powiesili gotowe plakaty na tablicy. Powiedz, że źródłem informacji mogą być inni ludzie oraz media – czyli radio, telewizja, internet, książki i gazety. Wy tłumacz, że z niektórych źródeł można korzystać samodzielnie (książki z biblioteki szkolnej lub gminnej, czasopisma dla dzieci, pytanie skierowane do innych osób), natomiast przy niektórych trzeba skorzystać z pomocy rodziców lub nauczycieli (włączenie odpowiedniego filmu, wybranie programu w telewizji, znalezienie ciekawej audycji radiowej).

Ewaluacja

Czy po przeprowadzeniu zajęć ich uczestnicy i uczestniczki:

- rozumieją, że istnieją różne źródła informacji?
- potrafią dopasować źródło, z którego można skorzystać, żeby uzyskać żądane informacje?
- wiedzą, że tę samą informację najczęściej (choć nie zawsze) można uzyskać z różnych źródeł?

Opcje dodatkowe

Jeśli w klasie są dzieci, które jeszcze nie potrafią pisać, w ćwiczeniu 1. pytania można oznaczyć symbolami np. co je żółt – miseczką ze znakiem zapytania, ile kosztuje – kilka monet i znak zapytania itd.

W ćwiczeniu 4. warto przed zajęciami zbierać kolorowe czasopisma ze zdjęciami komputerów, telewizorów, odbiorników radiowych, gazet, książek itp., tak aby dzieci mogły wykonać kolaż: powycinać obrazki i przykleić na swoich plakatach.

Jeśli będziesz mieć więcej czasu, warto przygotować grę planszową o różnorodnych źródłach informacji.

MATERIAŁY

- materiał pomocniczy „Pytania Karola”
- materiał pomocniczy ”Źródła informacji”

ZADANIE DLA UCZNIA

Pokoloruj źródła informacji, z których korzystasz. Przy każdym zaznacz, czy możesz z niego korzystać samodzielnie, czy potrzebujesz pomocy dorosłych. Na obrazkach: Komputer z otwartą stroną internetową – Książka o zwierzętach – Rodzice – Lekarz – Nauczyciel – Radio – Telewizja – Gazety codzienne (dla dorosłych) – Kolorowe czasopismo dziecięce – Koledzy.

Tekst: , scenariusz: Anna Buchner, konsultacja merytoryczna: . Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez Fundację Nowoczesna Polska.

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/roznorodnosc-zrodel-informacji/>.

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Katalog Kompetencji 2.0, dofinansowanego ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Podstawa programowa:

2014/I/edukacja-polonistyczna/t1

Podstawa programowa 2017:

Edukacja polonistyczna, I-III klasa

Osiągnięcia

Uczeń słucha z uwagą wypowiedzi nauczyciela, innych osób z otoczenia, w różnych sytuacjach życiowych, wymagających komunikacji i wzajemnego zrozumienia; okazuje szacunek wypowiadającej się osobie.

Uczeń wykonuje zadanie według usłyszanej instrukcji; zadaje pytania w sytuacji braku rozumienia lub braku pewności zrozumienia słuchanej wypowiedzi.

Uczeń słucha z uwagą lektur i innych tekstów czytanych przez nauczyciela, uczniów i inne osoby.

Edukacja przyrodnicza, I-III klasa

Osiągnięcia

Uczeń rozpoznaje w swoim otoczeniu popularne gatunki roślin i zwierząt, w tym zwierząt hodowlanych, a także gatunki objęte ochroną.

Uczeń odszukuje w różnych dostępnych zasobach, w tym internetowych, informacje dotyczące środowiska przyrodniczego, potrzebne do wykonania zadania, ćwiczenia.

Edukacja plastyczna, I-III klasa

Osiągnięcia

Uczeń rysuje kredką, kredą, ołówkiem, patykiem (płaskim i okrągłym), piórem, węglem, mazakiem.

Uczeń maluje farbami, tuszami przy użyciu pędzli (płaskich, okrągłych), palców, stempli.

Uczeń wydiera, wycina, składa, przylepia, wykorzystując gazetę, papier kolorowy, makulaturę, karton, ścinki tekstylne itp..